

РЕШЕНИЕ

№ 212

гр. София, 07.11.2019 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд, Четвърто гражданско отделение, в открито заседание на тридесети септември две хиляди и деветнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Бойка Стоилова

ЧЛЕНОВЕ: 1. Мими Фурнаджиева

2. Велислав Павков

при секретаря Даниела Цветкова в присъствието на прокурора като разгледа докладваното от съдията Павков гр.д.№ 3544 по описа за 2018 год. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.290 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на К. М. против решение №684/22.03.2018 г., постановено по гр.д.№ 2735/2017 г. от 4-ти състав на Апелативен съд – София.

Ответникът по касационната жалба я оспорва, с писмен отговор. В открито съдебно заседание не изпраща представител.

Касационното обжалване е допуснато с определение № 1008/27.12.2018 г. на състава на ВКС.

Правен въпрос, обосновал допустимостта на касационното обжалване е относно относно задължението на съда да се произнесе в рамките на очертания от страните спор, между кои обстоятелства при предявен иск с правно основание чл.45 ЗЗД следва да определи наличието на противоправно поведение и вреда – твърдяните от ищеца по исковата молба или приетите от съда и разполага ли в това отношение съдът с процесуална възможност да променя/заменя заявените от ищеца елементи от фактическия състав на непозволеното увреждане, като обсъжда вреда, различна от заявената от ищеца.

По отговора на правния въпрос, ВКС приема следното:

В установената съдебна практика няма спор, че ищецът е този, който определя предметът на делото и обемът на дължимата защита и съдействие, по които съдилищата се произнасят. Рамката, в която съдът е допустимо да разгледа предявения иск е заявеното искане - заявеният петитум, въз основа на конкретно изложените в обстоятелствената част факти. При предявен иск с правно основание чл.45 ЗЗД, противоправното поведение и вредата се определят не от факти по спора, приети за установени от съда, а от тези, посочени от ищеца по исковата молба, съобразно неговите твърдения за наличие на факти и обстоятелства, водещи до наличието на противоправно поведение и вреда. Съдът следва да прецени наличието на доказателства по делото, установяващи наличието на тези елементи от фактическия състав на непозволеното увреждане, съобразно тези факти и обстоятелства, посочени от ищеца, независимо от установяване на други, водещи до наличието на същите елементи от фактическия състав на чл.45 ЗЗД.

По касационната жалба, ВКС приема следното:

От представените по делото доказателства, съдът е приел, че молителят по фирменото дело формално е приложил всички необходими документи за вписване на заявените промени, а именно – Решение от 21.02.2003 г. на за свикване на ОС на съдружниците; Уведомително писмо от 02.10.2002 г. до К. М.; Покана за участие в ОС на съдружниците, отправена до К. М.; Констативен протокол от нотариус; Протокол от заседание на ОС на съдружниците; Предупреждение до К. М. за изключване от дружеството; Решение за изключване на съдружник. От текста на решение № 4 от 13.03.2003 г. на СГС по ф.д.№12306/1996 г. съдът е приел за установено, че съдът е приел за изпълнени и останалите изисквания на закона-представени са учредителен акт на дружеството, декларация по чл. 142 от ТЗ, нотариално заверен образец от подписа на управителя, удостоверение за внесен капитал, внесени са и необходимите държавни такси.

С решение № 791/23.04.2014 г., постановено по т.д.№ 2060 по описа за 2013 г. на САС е отменено решението на СГС и е признато за установено по иска по чл. 124, ал. 1 ГПК, че решението на общото събрание на съдружниците дружеството, обективизирано в протокол от 05.03.2003 г. за поемане на дяловете на ищеца от Д. А., е нищожно. Признато е за установено, че с решение №4 от 13.03.2003 г. по ф.д. № 12306/1996 г. по описа на СГС, фирмено отделение, в Търговския регистър на съда по партидата на дружеството са вписани

несъществуващи обстоятелства, а именно: изключване на К. М. като съдружник, заличаване на управител и продължаване на дейността на дружеството, като решението е влязло в законна сила на 23.06.2014 г.

При наличието на доказателства, които са удостоверявали формално настъпилите промени и след като заявените за вписване обстоятелства – изключване на съдружник и преобразуване на дружеството, са подлежали на вписване, съдът е приел, че следва да се обсъди, дали е налице противоправно поведение на съдията. Посочено е, че дори и да се приеме, че поведението на съдия Й. е било противоправно, изразяващо се в небрежност – тъй като последната не е проявила необходимото внимание и прецизност при преценката, дали съдружникът е бил редовно поканен за общите събрания от адреса в Германия, то не би могло да се приеме, че е доказана необходимата причинно-следствена връзка между поведението на съдията и настъпилата имуществена вреда за ищеца.

Съдът е приел, че съдружникът на ищеца е продал недвижимия имот и присвоил получените средства, като за това е бил признат за виновен от наказателния съд и осъден с влязла в сила присъда. Това негово деяние /безспорно увреждащо интересите на ищеца и нанасящо му значителна имуществена вреда/, е извършено след постановения съдебен акт от съдия Й.. Посочено е, че тази вреда не би могла да настъпи като пряка и непосредствена последица в резултат от решението, постановено от съдия, като в мотивите си съдът е посочил, че продажбата би могла да стане факт и без постановяването на решението, следователно, дори да се приеме, че е налице неправомерно действие от страна на регистърния съдия, то не е решаващо за настъпване на вредата. Въз основа на горното, съдът е приел, че по настоящото дело не са установени всички елементи от фактическите състави на отговорността по чл. 49 от ЗЗД и чл. 45 от ЗЗД /подробно посочени по-горе/, за да бъде уважена исковата претенция.

По делото в СОС са приети две съдебно-оценителни експертизи, като първата дава заключение, че пазарната стойност на дружествения дял от недвижимия имот, притежаван от ищеца към 13.03.2003 г., възлиза на 1 115 950,00, а втората - че пазарната стойност на дружествения дял на ищеца към 13.03.2003 г. е 2 100 000,00 лв.

По противоправността на деянието, съставът на ВКС приема следното:

Признато е за установено, че с решение №4 от 13.03.2003 г. по ф.д. № 12306/1996 г. по описа на СГС, фирмено отделение, в Търговския регистър на

съда по партидата на дружеството са вписани несъществуващи обстоятелства, а именно: изключване на К. М. като съдружник, заличаване на управител и продължаване на дейността на дружеството, като решението е влязло в законна сила на 23.06.2014 г. Вписването на несъществуващи обстоятелства в търговския регистър, при преценката, дали съдружникът е бил редовно поканен за общите събрания от адреса в Германия, с оглед влязлото в сила решение на САС, следва да се приеме за противоправно деяние.

Дейността на окръжните съдилища по водене на търговския регистър е идентична с тази, която се води в настоящия момент от Агенция по вписванията, съгласно разпоредите на ЗТРРЮЛНЦ. В разпоредбата на чл.28 ЗТРРЮЛНЦ е предвидена отговорност за агенцията за вреди, причинени на физически и юридически лица от незаконосъобразни. Подобна отговорност, преди влизане в сила на ЗТРРЮЛНЦ не е предвидена относно вреди от незаконосъобразни актове в регистърното производство, но това не означава, че се изключва общата отговорност по реда на чл.49 ЗЗД. Ако се приеме, че такава не се дължи, то лице, претърпяло вреди от една и съща дейност – производство по водене на търговски регистър преди 01.01.2008 г. и лице, претърпяло вреди от същата дейност, но след 01.01.2008 г., ще бъде поставено в неблагоприятно положение. Чл.28 ЗТРРЮЛНЦ предвижда отговорността да се реализира по реда на ЗОДОВ, но преди тази специална разпоредба, реда за реализиране на отговорността е този, посочен и избран от ищеца по делото – чл.49 ЗЗД. В случая е налице незаконосъобразен акт на длъжностно лице по воденето на търговския регистър, установен с влязло в сила съдебно решение, като за вредите, настъпили от този незаконосъобразен акт следва да се носи отговорността на чл.49 ЗЗД. Следва да се направи разлика между съдебното решение, постановено по общия исков ред и решение в регистърното производство към момента, към който търговския регистър се водеше към съответните окръжни съдилища. При съдебно решение, постановено по общия исков ред, отговорността за вреди винаги е на насрещната страна по спора, а не на съда, постановил решението, отменено по реда на инстанционния контрол, като е налице и съществена разлика по отношение на действието на съдебното решение свързано с влизането му в сила, постановено по общия исков ред, възможността да се изпълни невлязло в сила съдебно решение и способите за защита в тази насока на другата страна по спора. При решенията в регистърното производство, действието на решение, с което се установява вписване на несъществуващо обстоятелство е занапред, за

разлика от решение на по-горна инстанция, постановено по отношение на решение, постановено по общия исков ред.

По отношение на вредата, съдът е приел, че вредата би настъпила и без да е налице решението на СГС, с което са вписани несъществуващите обстоятелства. Съдът е приел липсата на причинна връзка между безспорно настъпилата вреда и действията на длъжностното лице от СГС, постановило вписването на несъществуващи обстоятелства.

По отношение на вредата и причинната връзка на нейното настъпване с деянието.

Съдът е приел, че съдружникът на ищеца е продал недвижимия имот и присвоил получените средства, като за това е бил признат за виновен от наказателния съд и осъден с влязла в сила присъда. Това негово деяние, съдът е приел за безспорно увреждащо интересите на ищеца и нанасящо му значителна имуществена вреда, е извършено след постановения съдебен акт по вписването на несъществуващите обстоятелства. Присвояването на средствата, получени от продажбата на недвижимия имот е обстоятелство, установено с влязла в сила присъда и ненуждаещо се от доказване в гражданския процес. Следва да се приеме, че сумата не е налична в дружеството, в което е бил съдружник и управител преди вписването на несъществуващите обстоятелства ищеца по делото, поради което той е бил лишен от възможността да получи своя дял от имуществото на дружеството, предвид безспорното обстоятелство, че ищецът не е бил вписан отново като съдружник в дружеството, както и обстоятелството, че недвижимия имот е бил единствения актив на същото. Безспорно, недвижимия имот би могъл да бъде продаден и без наличието на решението на регистърния съд за вписването на несъществуващите обстоятелства, какъвто извод е направил въззивния съд, но продажбата на недвижим имот, собственост на дружеството, в което е съдружник и управител ищеца по делото и продажбата на имота при наличието на вписването на несъществуващите обстоятелства – освобождаването на ищеца като управител и изключването му като съдружник се различават съществено по своите правни последици, най-вече с оглед правата на ищеца по отношение на сумите получени от дружеството от продажбата, осъществяването на самата продажба и нейната действителност. При наличието на вписването на несъществуващите обстоятелства и решението на регистърния съд за това, правата, с оглед защитата на ищеца по отношение на сключената сделка са коренно различни, както и правата, с които ищецът разполага по

отношение на сумите, постъпили в дружеството от продажбата, поради което настоящият състав на ВКС счита, че между решението на СГС за вписването на несъществуващите обстоятелства и настъпилата за ищеца имуществена вреда, изразяваща се в невъзможността му да получи своя дял от имуществото на дружеството е налице причинна връзка, доколкото без това решение на СГС, липсата на сумите по осъществената действителна продажба не би настъпила с тези последици за ищеца. Налице е причинна връзка между деянието и вредата и в случаите, в които едно деяние не причинява пряко вредоносния резултат, но създава предпоставки той да настъпи, като го улеснява или подпомага. В случая деликтът следва да се приеме именно в този смисъл, в който улесняващите действия подпомагат извършването на действието, с което е нанесен вредоносния резултат. В този случай, повече от едно лице участва в извършването на вредоносното деяние, т.е. всеки от тях причинява вредите на пострадалия със своето действие, всеки един от тях е причинител на вредите, участва в увреждането, което се осъществява обаче не единствено от него, а от няколко лица, като е без значение какъв е приносът на съпричинителите за настъпването на вредата, като за нейното обезщетяване отговаря всеки от съпричинителите в пълен размер.

Предвид изложеното, налице са елементите на фактическия състав на непозволеното увреждане по чл.49 ЗЗД, постановеното въззивно решение следва да се отмени, като доколкото не се налага извършването на нови процесуални действие следва да се постанови ново решение, с което да се уважи предявения иск, до размера на претендираната сума, като в полза на ищеца се присъдят и направените за цялото производство съдебни и деловодни разноски, в размер на 8900, на основание чл.78, ал.1 ГПК.

Водим от горното, съставът на ВКС

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №684/22.03.2018 г., постановено по гр.д.№ 2735/2017 г. от 4-ти състав на Апелативен съд – София, вместо него постановява:

ОСЪЖДА Софийски градски съд да заплати на К. М., немски гражданин, съдебен адрес в Република България [населено място], [улица], ет.6 на основание чл.49 ЗЗД сумата 101 000 /сто и една хиляди/ лева предявен частично от общата сума от 2 000 000 лева, както и на основание чл.78, ал.1 ГПК, 8900/

осем хиляди и деветстотин/ лева.
Решението е окончателно.

Председател: Членове: 1. 2.